

PERIS LACASA, FORASTER A ALACANT

«Ectic fart i cansat»

Va arribar a Alacant cridat per Òscar Espià. Es pensava que calia aportar tots els esforços per millorar el país. Ara se sent frustrat i no vol canviar res ja.

Joan Vicent Hernàndez

Feia més de cinc anys que el mestre José Peris Lacasa no parlava en cap entrevista de tot allò que es relaciona amb la seua obra, l'actual panorama musical espanyol, l'ensenyament, el seu amic Esplà i el menfotisme de molts davant grans obres i grans compositors. El qui va ser durant nou anys alumne i amic de Carl Orff, primer catedràtic de música d'Universitat, amic d'Oscar Esplà i assessor musical de la Corona, entre moltes altres coses, s'obri en aquesta conversa sense cap mania ni pèls en la llengua.

La seua ironia mordaç arrambla amb quasi tot, amb la seguretat que li dona ser un talent i haver-se rodejat de bons mestres. Des del seu pis d'Alacant, hores abans d'anar-se'n a Itàlia per transcriure una missa d'Scarlatti, el mestre Peris ja no s'ofèn per quasi res. Ara, només l'interessa compondre. Actualment, està en excedència, des de fa dos anys, del conservatori «Oscar Esplà» d'Alacant, amb el qual no manté cap relació.

«A ells, tant se'ls en dona que jo treballa o no. Jo crec que el conservatori va a pitjor, respecte al temps en què hi treballava Esplà... Tot va pitjor. Si el Conservatori no pensa que jo els podria prestar alguns serveis, es que és ximple, estúpid. Jo vaig lluitar amb totes les forces perquè passàs a l'estat. Vaig treballar per la integració; inclús, vaig ser delegat del govern en l'operació».

Les seues relacions professionals amb Alacant han desaparegut pràcticament; fins i tot, ha deixat d'organitzar el Festival Internacional de Música. ¿Ja s'ha cansat de fer coses per als alacantins?

A mi, m'agrada donar-me a la societat; crec que cal fer coses. Va

haver-hi una oportunitat amb aquest alcalde, però no n'estic content. Em fan cas de paraula, però en la pràctica, res de res. Després de tres anys organitzant-lo, podrien haver-me donat un marge més ampli i fer-ho més seriosament, perquè Alacant mereix una altra cosa, però no deixen fer les coses ben fetes.

¿El preocupa aquest desagraïment de la ciutat envers vosté?

No, gens. Si Esplà va sofrir ací, com no he de sofrir jo, que sóc aragonès; això se me'n fum. Jo ja no vull saber-ne res. Esplà ja ho deia: «aquesta quietud del mar, seus en una hamaca... l'alacantí no s'apassiona massa, som un poc com el mar... tranquils».

Als dotze anys, ja tocava l'orgue al seu poble i coneixia de memòria la missa de Perosi. Tocar el piano al col·legi de monges i l'empenta d'un rector foren els passos que el dugueren posteriorment a estudiar música a Saragossa, Madrid, París, Àustria i Alemanya. Al llarg de tot el recorregut per mans de professors com Nadia Boulanger o Carl Orff, va cedint la seua primera vocació de director per la de compositor. El contacte de nou anys amb el compositor alemany emmarcarà definitivament la seua trajectòria posterior. «Jo, la composició, la comence amb bon peu, amb un bon mestre. Cal que el mestre descobresca que tens talent, però que siga, alhora, un geni, que no tinga problemes amb un xicot que té talent. A Espanya es prou que un xaval tinga talent perquè li posen la traveta».

Jo no me'n vaig assabentar, perquè me'n vaig anar a Alemanya amb un home que, des del trenta-sis, era famós en tot el món amb una obra com és el *Carmina Burana*. Una obra és prou per a fer la volta al món en cinc minuts. Aleshores, aquell home

em rebé com una persona amb condicions, i m'obrí les portes. Faig la primera obra, es du a la televisió, a concerts, i, quan ja n'he estrenat algunes, quan pràcticament ho tinc tot resolt, i Orff em diu que em quede per sempre a Alemanya, ve el senyor Esplà i em crida. Per això, vaig venir a Alacant. Jo ja el coneixia abans d'anar-me'n, i ell va seguir el que jo anava fent per Alemanya. Quan creà el Conservatori, m'escrigué i m'oferí la càtedra d'Harmonia. Llavors, me'n vaig venir i vaig deixar Orff.

—¿Era més interessant l'oferta

d'Esplà que el seu futur al costat de Carl Orff?

—Jo me'n vaig venir ací a patir. Encara creia que el país podia rebre coses i salvar-se. Tenia la mania que l'encontre de la meua generació i la de la República era una solució per a Espanya... em vaig quedar sol pensant així. Ací, després de la guerra

crida, crec que és un honor. Mort Falla, ell és la personalitat més gran que té el país. Però jo em trobe amb un Esplà que té setanta anys, encara que continua lluitant. He de preparar els seus alumnes, i això era una gran responsabilitat per a mi. No hi havia cap Esplà més a Espanya. Per això, el Conservatori d'Alacant té tant de prestigi.

—¿S'ha fet justícia amb Esplà? ¿És on ha de ser?

—No, res de res. Els primers desagraïts són els alacantins. Jo ja vaig dir en una inauguració que fer una avinguda amb el seu nom i una missa estava

Peris Lacasa va ser el primer catedràtic de la Universitat Espanyola de Música des de feia dos segles. Reconeix que va ser qui va musicalitzar la universitat i que ha anat perdent forces. «El país ja m'ho ha furat quasi tot, ja no em queda quasi força; estic fart i cansat».

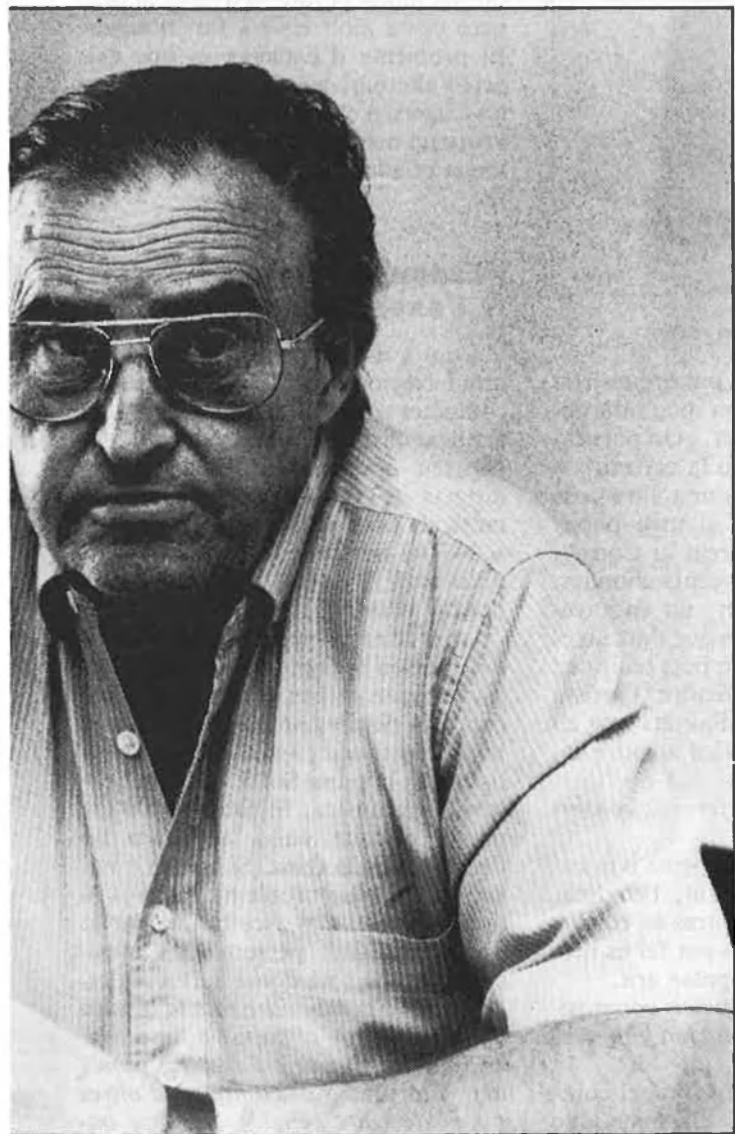
—¿Ha pensat en algun moment deixar Espanya i tornar a l'estranger?

—Fa vint-i-nou anys que estic ací. Jo volia entrar, tornar. Quan obtinc el primer premi extraordinari, Sopena m'ofereix un lloc al Conservatori, i li dic que no, que me'n vaig a aprendre el que ells no m'han ensenyat. I me'n vaig anar.

—¿Encara es pot fer res?

—No, ja no. Jo només vull compondre, no vull salvar ningú, ni vull arreglar res.

—Però vosté segueix en el camp de la pedagogia musical.

«Cal atendre l'artista d'acord amb les possibilitats que ell duga, i ara, amb la massificació, s'ha fet molt difícil atendre cada cas».

no hi ha res. Cal començar de zero. Tots se'n van. Entrant els «nacionals» a Barcelona, Pau Casals rebia el nomenament de doctor *honoris causa* per la Universitat Central, i li donà temps per agafar una moto o un cotxe i fugir cap a dalt. I Esplà, igual. Açò es quedà en quadre. Aleshores, el músic millor que té Espanya és Rodrigo. Per això, el *Concierto de Aranjuez* és l'obra més representativa de la postguerra; és clar.

—¿I vosté ve a Espanya pensant-se que encara s'hi pot fer res?

—Vinc convençut. Quan Esplà em

bé, però que el que calia era editar i donar a conèixer la seua obra permanentment. Allò que necessita el creador és que s'escolte la seua música, que és precisament el que no es fa ací. I els va pegar molt malament que ho digués.

—¿Queda molta obra d'Esplà per conèixer?

—Als alacantins, quasi tota. Un país o una ciutat ha de promoure el seu fill il·lustre, i això només es pot fer escampant la seua música. És clar que la música d'Esplà no és fàcil de tocar, però cal fer-ho.

—Jo vaig deixar de compondre perquè m'ha agradat molt ensenyar. M'agrada molt corregir, dir que és molt dolent el que tu la gent a classe, perquè ho conec bé i la gent ho fa molt malament, no reflexiona.

—¿No hi ha una bona infraestructura d'ensenyament musical a Espanya?

—No hi ha res. Infraestructura seria el propòsit de salvar el talent d'una manera harmònica; però, per a això, caldria que als clausres dels centres no anassen a parlar de sous.

—¿Hi ha talents?

«Hi ha una bona política d'intencions, però no hi ha hagut un canvi real».

—Jo crec que n'hi ha, però també hi ha un mal bressol. El talent vertaderament és un do que es té o no es té; però després hi ha el bressol, i a Espanya, en general, això no funciona. No funciona l'ambient propici, que el so no siga per a tu una burrada, que siga una cosa normal en la vida familiar. A Alemanya això ho tenen solucionat, hi ha la música a la família, es juga amb els sons i amb el silenci, i això et facilita molt el camí. Nosaltres hem d'aprendre la tècnica, però, també, ens hem de reconvertir cap al món del silenci, del so... i el terreny no és fàcil. A mi, no m'han reconegut mai a Alacant que sóc Premi Nacional des de l'any seixanta-cinc.

—¿Creu vosté que ha canviat la política cultural des que els socialistes són al poder?

—Sí, hi ha allò que es diu una bona política d'intencions, però això no vol dir que ho estiguen fent bé. No hi ha hagut un canvi real. Es fan més coses, però molts temes haurien de girar-se com un calcetí, i sembla que els polítics no estan disposats a jugar tan fort.

—¿Encara no s'han establert les bases perquè isquen bones generacions de músics?

—No, això encara no. No hi ha un programa. Ací es perd el talent cada dia que passa. Cal fer millor l'ensenyament, pagar-lo millor, tenir uns bons mestres que s'ocupen que el talent no es perda, i punt.

—¿I què passa amb el senyor que acaba i vol dedicar-se a compondre o a interpretar?

—A EUA, que té dos-cents milions

d'habitants, hi ha dos mil orquestres. A Espanya, on en som quaranta milions, n'hi ha només set. ¿On pots enviar el xic quan acabe la carrera? A més, aquí es produeix una altra cosa que és la més greu, al meu parer. Quan jo estudiava, érem al Conservatori de Madrid cinc-cents alumnes, que és com ha de ser, un ensenyament personalitzat, perquè l'art no es pot massificar mai. No pots tenir deu mil alumnes. Cal atendre l'artista d'acord amb les possibilitats que ell duga, i ara és molt difícil atendre cada cas.

—¿Seria la solució fer més conservatoris?

—Conservatoris més petits o música a l'escola, a l'institut, ben feta, que ja s'acabarà en centres especialitzats. Però el que no es pot fer és pertorbar el talent, com passa ara.

—I, passant al camp dels compositors ja consagrats, ¿hi ha bon ambient actualment?

—No, ni de bon tros. Ací el compositor no pinta res. Els únics que pinten són Plácido Domingo o Montserrat Caballé, que està això molt treballat, són quasi empreses multinacionals. Han anul·lat Falla i quasi tots. El compositor ha estat quasi sempre malament, però ara està pitjor que mai. Valorar la creativitat és, pot ser, el major problema que té la gent, i l'única cosa que es valora és el cantant. En comptes de donar una formació que ens duga a entendre l'obra, els mitjans àudio-visuals embruten la ment de la gent, que creu que la música són només els cantants. El qui fa cantar i el qui fa tocar és l'amo, el geni; el qui canta és un re-

productor, i ell canta perquè jo, Verdi o Falla, el fem cantar. Ací el més importat és el qui canta, el papagall de cada cas. A Alemanya els més importants no són mai els plàcidos. Encara ho son Beethoven i Bach.

—¿Hi ha actualment bons compositors a Espanya?

—Hi ha la inquietud; la meua generació és bona, som gent formada que ha lluitat perquè açò no es muira; però costa molt eixir a flor d'aigua. El problema d'Espanya és que exigeix l'alternativa cada cinc minuts i te les exigeixen els mediocres. I jo, per a veure un mediocre, preferesc veure la meua criada, que és molt més divertit.

«Espanya hauria de seguir l'exemple de la reina»

Com a assessor musical del Patrimoni Nacional, Peris Lacasa manté contactes amb la Casa Reial, i ha organitzat prop de trenta concerts des del seu nomenament. Actualment, dirigeix el catàleg dels manuscrits musicals pertanyents a la Corona.

—S'ha parlat sovint del bon gust musical de la reina Sofia, ¿què ens en pot dir vosté?

—La reina te molt bona oïda musical. Te bon bressol; a la Cort de Grècia tot gran artista és convidat a sopar, i fa després un concert. Això és ja una institució, i això es nota moltíssim en la reina Sofia. La reina necessita la música. El problema d'Espanya és que vulga seguir o no l'exemple de la reina. Si ho fan o no, això es un altre problema, però ja hi ha l'exemple. Cal escoltar-la, parlar de música amb personalitats musicals, això no s'ha donat ací en segles.

Vosté va compondre tota la música de la missa que el papa va fer a Madrid quan va venir a Espanya; a més del Tedeum, ha compost d'altres obres de caire religiós. ¿Quina importància dóna a la religió en la seua obra?

—Jo sóc molt religiós, encara que no practique. Crec que la religió i la música van molt unides. Jo sempre he dit que la història de la música es pot fer amb la música religiosa. Els textos bíblics són grandiosos, els continguts són grans, i a mi em diuen molt. M'interessa tot el text, jo sóc dramàtic.

El pis del Pla seguirà sent el seu refugi per a poder compondre tranquil, mentre Yepes seguirà duent per tot el món l'*Elegia para Gisela*. □